

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

«НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Матеріали науково-практичної
конференції з міжнародною участю

28 березня 2024 року

10. Формування й розвиток «Soft skills» у студентів медичних закладів вищої освіти як важлива складова їх успішної самореалізації / В. В. Ряднова, Н. М. Безега, І. М. Безкоровайна [та ін.] // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. – Полтава, 2021. – С. 223–224.

ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ ЯК ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

**Рябушко О.Б., Єрошенко Г.А., Клепець О.В., Ваценко А.В., Улановська-Циба Н.А.,
Передерій Н.О., Шевченко К.В., Григоренко А.С.**

Полтавський державний медичний університет

У статті актуалізується важливість формування здатності студентів медичного профілю до самостійної роботи зі здобуття й удосконалення професійних знань, умінь і навичок; зазначаються шляхи й засоби розвитку цього комплексу якостей особистості в медичному ЗВО.

Ключові слова: самостійність, студенти-медики, освітній процес, самостійна робота здобувачів освіти, медичний ЗВО.

The article highlights the importance of developing the ability of medical students to work independently on acquiring and improving professional knowledge, abilities and skills, as well as the ways and means of developing this complex of personality qualities in a medical university.

Keywords: independence, medical students, educational process, independent work of students, medical university.

Система вищої освіти в Україні, зокрема й медичної, спрямована на реалізацію концепції підготовки конкурентоспроможних фахівців, що будуть визнаватись на світовому ринку праці. У сучасних умовах спостерігається тенденція зростання вимог до професійної підготовки лікарів, тому організація освітнього процесу в медичних ЗВО орієнтована на формування в здобувачів освіти вмінь, навичок і потреби самостійно здобувати нові знання та спрямовувати їх на саморозвиток і самореалізацію в професійній діяльності.

Навчальний процес у закладах вищої освіти є невід'ємною складовою частиною загального процесу формування всебічно розвинutoї особистості, що відповідає високому рівню потреб сучасного суспільства. Важливим показником ефективності фахової підготовки вважають самостійність здобувачів освіти, яка необхідна для здійснення узагальнень, прийняття вивірених рішень, виконання кваліфікованих дій, творчого розв'язання поставлених проблем і задач. Обсяг інформації, необхідної для плідної праці та життя освіченої людини, постійно зростає. Це вимагає від майбутніх фахівців умінь самостійно орієнтуватися у всезростаючих інформаційних потоках, сприймати їх системно, критично аналізувати. Отож, до рівня сформованості самостійності фахівців нині висувуються особливі вимоги [2].

Самостійність студентів у процесі навчання – важливий показник внутрішнього потенціалу особистості й запорука підготовки високоерудованого і творчого фахівця. Крім знань, професійних умінь і навичок фахової діяльності, майбутні лікарі мають спиратися на власний досвід, комунікативні здібності, уміння працювати й жити в соціокультурному середовищі, творчо оцінювати й розв'язувати поставлені проблеми. Здатність здобувачів освіти до самостійних узагальнень, прийняття самостійних рішень і виконання самостійних дій у процесі навчання й майбутньої фахової діяльності формується під час організації їхньої самостійної роботи, якій зараз відведено значну частку в навчальних програмах. У сучасній вищій школі самостійна робота здобувачів освіти має відбуватися під керівництвом, але без допомоги викладача.

Добре спланована, умотивована, методично забезпечена й дидактично вивірена самостійна освітня діяльність студентів сприяє накопиченню й систематизації теоретичних знань, закріпленню й удосконаленню практичних умінь і навичок, нагромадженню досвіду в навчанні та спілкуванні, а також є показником ефективності надання освітніх послуг. Самостійна навчальна діяльність здобувачів освіти сприяє формуванню в них самодисципліни, здатності до саморозвитку, потреби в самовдосконаленні, прагнення до раціонального використання часу, стимулює творчі здібності. Самостійна робота допомагає студентам створювати кореляційні зв'язки між знаннями, засвоєними у процесі самостійного вивчення матеріалу, і здобутими раніше на лекціях і практичних заняттях. Результатом цієї роботи стає процес систематизації, поглиблення, структурування й закріплення знань, що веде до трансформування їх у стійкі вміння, навички й компетентності відповідно до профілю майбутньої фахової діяльності [4].

Практичний досвід здійснення навчальної діяльності свідчить, що теоретичні знання, не підкріплені самостійною діяльністю здобувача освіти, не можуть стати справжнім професійним надбанням. Для зацікавлення студентів вивченням навчальної дисципліни, розвитку їхнього творчого потенціалу на кафедрі біології ПДМУ, окрім забезпечення якісної підготовки до поточних практичних занять і безпосередньої самостійної роботи на самих заняттях, застосовують різні форми й види позааудиторної самостійної роботи. Зокрема, самостійне вивчення й підготовка стислого повідомлення або презентації з питань, що не входять до переліку тем аудиторних занять; індивідуальні та групові консультації з певних тем; організація відкритих засідань наукового студентського гуртка; участь у наукових конференціях; робота над створенням каталогів відеоматеріалів для практичних занять тощо.

Організація самостійної роботи здобувачів освіти і керівництво нею стали складною, копіткою й відповідаль-

ною роботою кожного науково-педагогічного працівника. Ефективно організована аудиторна і позааудиторна самотійна робота – це важлива складова частина не тільки навчального процесу, а й виховання студентської молоді. Вона сприяє розвитку самостійності й активності здобувачів освіти у пізнавальній діяльності, у здатності застосовувати наявні знання під час вирішення практичних задач, у формуванні власного наукового світогляду. Формування всебічно розвиненої особистості, здатної не лише використовувати здобуті знання в професійній діяльності, а й постійно їх поповнювати, вимагає виховання в здобувачів освіти, починаючи з першого курсу, потреби в підвищенні власної самостійності й ініціативності [3].

Студентів-першокурсників необхідно навчати не тільки засвоєння певного обсягу програмного матеріалу з дисципліни, а ще й методам і способам самостійної навчальної роботи, яка формує необхідний обсяг і рівень знань, умінь і навичок для вирішення пізнавальних завдань і сприяє виробленню в них психологічної установки на постійну самоосвіту в майбутньому. Професія лікаря особлива, тому що вимагає від фахівця вміння брати на себе відповідальність, швидко приймати важливі рішення й передбачати їхні наслідки і вплив на здоров'я й життя людини. Тому виховання самостійності здобувачів освіти має відбуватися на рівні цілісної системи, що охоплює всі етапи навчання студентів у медичному ЗВО.

Вихованню самостійності сприяє не тільки самостійна підготовка студентів до практичних занять, заходів методичного контролю, лекцій, а й робота в студентських наукових групах, участь у роботі науково-практичних конференцій – як слухачів і доповідачів, виконання громадських доручень у навчальній групі й університеті, участь у роботі волонтерських загонів, профорієнтаційна робота зі школярами та ін. Така різноманітність у діяльності завжди сприяє формуванню самостійності особистості, яка характеризується самостійністю в судженнях і мисленні, самостійністю в пізнавальній діяльності, здатністю відповідати за свої вчинки і прийняті рішення, незалежністю в конструюванні траєкторії власного розвитку [1].

Компетентнісний підхід до навчання майбутніх лікарів потребує особливого підходу до самостійної роботи здобувачів освіти як до засобу навчання, який відповідає дидактичній меті та формує в того, хто навчається, необхідний обсяг і рівень знань, умінь і навичок для вирішення певного типу навчальних завдань. Самостійна підготовка студентів з дисципліни полягає в опрацюванні відповідних розділів навчального матеріалу в підручнику, посібниках, виконанні тестів, пошуку відповідей на запитання, що зазначені в практикумі, розв'язуванні типових і ситуаційних задач. Але нерідко деякі студенти з метою скоротити час, витрачений на роботу з джерелами інформації, замість ретельного опрацювання матеріалу в рекомендованих підручниках і посібниках, намагаються знайти необхідну інформацію з віддалених джерел мережі «Інтернет». Часто теоретичні матеріали, отримані таким чином, містять багато помилок і неточностей, не мають необхідної послідовності та структури, можуть трактувати терміни чи явища з іншого боку, описувати поняття, не пов'язуючи їх змістовно з попереднім навчальним матеріалом, мають невідповідний рівень складності й достовірності. Тому важливо, щоб студенти-першокурсники свою самостійну роботу планували, а в її виконанні дотримувалися рекомендацій викладачів кафедри щодо вибору джерел навчального матеріалу, оскільки саме підручники й посібники (друковані видання чи електронні) містять достовірний теоретичний матеріал, який має високий ступінь науковості, добре систематизований і структурований відповідно до програми з дисципліни [2].

Отже, формування всебічно розвиненої особистості, здатної не лише використовувати здобуті знання в професійній діяльності, а й постійно їх поповнювати, вимагає виховання в здобувачів освіти усвідомленої самостійності й активності в пізнавальній діяльності та оволодінні способами навчання й безперервної самоосвіти. Якісна вища освіта безпосередньо впливає на професійне становлення особистості. Тому навіть фахівець-початківець має володіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями й навичками діяльності у своїй галузі, мати досвід творчої й дослідницької роботи і здатність до безперервного професійного саморозвитку протягом усього життя.

Список використаної літератури

1. Єрошенко Г.А., Клепець О.В., Рябушко О.Б., Ваценко А.В., Улановська-Циба Н.А., Передерій Н.О., Кінаш О.В., Шевченко К.В. Засоби активізації пізнавальної діяльності студентів на практичних заняттях із медичної біології // Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : мат-ли навч.-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 24 березня 2022 р.). – Полтава, 2022. – С. 101–103.
2. Єрошенко Г.А., Рябушко О.Б., Клепець О.В., Ваценко А.В., Улановська-Циба Н.А., Передерій Н.О., Кінаш О.В., Шевченко К.В., Григоренко А.С. Деякі особливості організації самостійної роботи студентів-першокурсників у сучасних умовах // Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір: Мат-ли навч.-наук. конф. з міжнародною участю (м. Полтава, 30 березня 2023 р.). – Полтава, 2023. – С. 65–66.
3. Каськова Л.Ф., Новікова С.Ч., Уласевич Л.П., Хміль О.В., Павленкова О.С. Самостійна робота студентів – важливий компонент навчального процесу // Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : мат-ли навч.-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 24 березня 2022 р.). – Полтава, 2022. – С. 133–134.
4. Савеліхіна І. Самостійна робота студентів як основа пізнавальної діяльності у формуванні висококваліфікованих фахівців / І.Савеліхіна // Молодь і ринок. – 2019. – №5 (172). – С. 121–125.

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ <i>Приліпка К.О., Матвієнко Т.М., Саргош О.Д., Комишан І.В., Романюк М.В., Рак Т.І.</i>	207
РОЛЬ ТРЕНІНГОВИХ ЦЕНТРІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ В ЕПОХУ ЗМІН <i>Прилуцька Н.О., Мітюніна Н.І., Громова А.М., Громова О.Л., Ляховська Т.Ю., Прилуцький О.К., Талаш В.В., Шафарчук В.М., Орлова Ю.А.</i>	209
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-НЕВРОЛОГІВ В ІНТЕРНАТУРІ <i>Пурденко Т.Й., Дельва М.Ю., Литвиненко Н.В., Дельва І.І., Таряник К.А., Силенко Г.Я., Пінчук В.А., Гринь К.В., Кривчун А.М., Палєнка О.Є., Іващенко С.П.</i>	211
САМООСВІТА ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ <i>Пустовойт Г.Л., Ярмола Т.І., Кострікова Ю.А., Талаш В.В., Ткаченко Л.А.</i>	213
УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ <i>Ройко Н.В., Филенко Б.М., Проскурня С.А., Черняк В.В., Старченко І.І.</i>	215
ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ ЯК ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ <i>Рябушко О.Б., Єрошенко Г.А., Клепець О.В., Ваценко А.В., Улановська-Циба Н.А., Передерій Н.О., Шевченко К.В., Григоренко А.С.</i>	217
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ В ЗВО <i>Ряднова В.В., Безега Н.М., Пера-Васильченко А.В.</i>	219
ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА ЯК БЕЗЗАПЕРЕЧНА СКЛАДОВА МЕДИЧНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ <i>Свінцицька Н.Л., Шерстюк О.О., Білаш В.П., Гринь В.Г., Лисаченко О.Д., Каценко А.Л., Устенко Р.Л., Сербін С.І., Литовка В.В.</i>	221
ПРОФЕСІЙНЕ НАСТАВНИЦТВО ЯК СТРАТЕГІЯ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ <i>Силенко Ю.І., Писаренко О.А., Дубина В.О., Силенко Б.Ю., Хавалкіна Л.М.</i>	223
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ НА КАФЕДРІ ФІЗИКИ <i>Сілкова О.В., Лобач Н.В., Макаренко О.В., Макаренко В.І.</i>	225
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ХІРУРГІВ-СТОМАТОЛОГІВ У ПОЛТАВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ <i>Скікевич М.Г., Волошина Л.І., Стебловський Д.В.</i>	227
ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН НА КАФЕДРАХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ <i>Скрипник І.М., Маслово Г.С., Лиманець Т.В., Шапошник О.А., Приходько Н.П., Пілат І.О., Якимішина Л.І.</i>	228
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ <i>Скрипников П.М., Приходченко С.В., Скрипнікова Т.П., Хміль Т.А., Дубина В.О., Тимошенко Ю.В.</i>	230
ВИКОРИСТАННЯ СПОНТАННОЇ ТВОРЧОЇ ПРОДУКЦІЇ ПСИХІЧНО ХВОРИХ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ НА КАФЕДРІ ПСИХІАТРІЇ, НАРКОЛОГІЇ ТА МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ <i>Скрипніков А.М., Животовська Л.В., Герасименко Л.О., Рудь В.О.</i>	232
УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ АНГЛОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ОРТОДОНТІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ <i>Смаглюк Л.В., Карасюнок А.Є., Воронкова Г.В., Ляховська А.В.</i>	234
СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТИ <i>Соколенко В.М., Шарлай Н.М., Весніна Л.Е., Жукова М.Ю.</i>	235
ВИКОРИСТАННЯ ВЕЛОЕРГОМЕТРІЇ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ <i>Сухомлин А.А., Запорожець Т.М., Сухомлин Т.А., Міщенко І.В., Журавельова А.О.</i>	237
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ <i>Тарасенко К.В., Могильник А.І., Сонник Є.Г., Адамчук Н.М., Телегань В.О., Давиденко А.В., Архіповець О.О., Лісовецький О.А., Адамович І.М., Осипенко Є.В.</i>	239
АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ <i>Тарасенко Я.А., Тихонова О.О., Шерстюк О.О.</i>	241
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ОКРЕМИХ ТЕМ ОСВІТЬОГО КОМПОНЕНТА «ТЕХНОЛОГІЯ ЛІКІВ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Тарасовський О.Д., Біланова Л.П., Андрейко С.С.</i>	243